Dopis č. 19 [původní nezveřejněná verze]

Praha, 4. 8. 1977

Milý příteli,

Tvé zprávy o nových pracovních potížích, do nichž se dostávám, celkem odpovídají skutečnosti, i když se věci zatím nevyvíjejí tak dramaticky, jak se domníváš. O mém vyhození z práce se sice (již po několikáté) po podniku mluví, ale se mnou o tom až dosud nikdo nejednal – až nyní poté, co jsem se vrátil z dovolené. Neuplynula ani hodina po mém nástupu do zaměstnání a pracovník personálního oddělení mi přinesl převodku a oznámil mi, že nadále nemohu pracovat na podnikovém ředitelství a že jsem zatím dočasně na dobu jednoho měsíce převeden jako topič na závod 8 do Krče. I když se toto opatření opírá o ustanovení zákoníku práce, porušuje jej nicméně hned v několika bodech.

Porušen byl především odstavec (5) § 37 zák. práce, neboť organizace se mnou předem neprojednala důvod převedení na jinou práci (dokonce tak neučinila ani dodatečně na mé vyžádání). Když jsem 1. 8. přišel do Krče, ukázalo se, že jako topič nemohu nastoupit, protože tam jde o kotelnu na koks, v níž ze zdravotních důvodů pracovat nemohu; proto jsem byl ihned zase dále převeden na pracoviště ve Strašnicích, kde jsem ovšem zase vůbec nemohl zastávat funkci topiče. Tak došlo i ke změně práce, jíž jsem byl pověřen, takže organizace porušila týž odstavec zák. pr. ještě také v tom, že mi nedala písemné potvrzení o důvodu převedení na jinou práci, přestože jsem o to žádal.

Zákoník práce uvádí taxativně případy, kdy organizace může převést pracovníka i bez jeho souhlasu na dobu nezbytné potřeby na jinou práci, než jaká byla sjednána. V mém případě však nenastala ani jedna z možností uvedených v odstavci (3) téhož paragrafu, zejména pak ani možnost c), neboť převedení si nevyžádala žádná nezbytná provozní potřeba, což je vidět z toho, že na závodě 8 nebylo topiče okamžitě zapotřebí (ještě se netopilo, kotelna se upravovala) a že jsem mohl být hned zase převeden do Strašnic jako manipulační dělník, přičemž jsem však práci manipulačního dělníka ani nezačal vykonávat (a zatím se nezdá, že ji vykonávat budu). Zároveň však došlo ve skutečnosti v důsledku mého přechodu k provozním potížím na mém původním pracovišti, neboť za mne není okamžitá náhrada k dispozici. Tak došlo vlastně k zneužití práva podniku dočasně převést pracovníka na jiné pracoviště a na jinou práci, neboť zákoník práce pro takový případ existenci nutné provozní potřeby předpokládá a vyžaduje.

Navíc došlo k porušení odstavce (4) téhož paragrafu 37, neboť při mém převedení do Krče na práci topiče v kotelně na koks nepřihlížela organizace k tomu, že práce topiče v Krči je pro mne ze zdravotních důvodů na-

prosto nevhodná, neboť při těžkém, již přes 16 let trvajícím onemocnění páteře nemohu těžkou práci vykonávat.

Kromě toho byl týž odstavec porušen ještě dalším opatřením, jímž jsem byl ihned dále převeden do Strašnic jako manipulační dělník, neboť se tak vůbec nepřihlíží k mé kvalifikaci topiče, nehledě už na to, že se pokračuje již sedmý rok v přehlížení a nedbání mé hlavní kvalifikace jako filosofa a také mých dlouholetých zkušeností a schopností v další kvalifikaci jakožto pracovníka v dokumentaci.

Napsal jsem dopisy jednak odboru pro kádrovou a personální práci, který o mém převedení rozhodl, a také závodnímu výboru ROH v paláci Dunaj; dále jsem si vyžádal rozmluvu s kádrovým náměstkem Hotárkem. Toho jsem žádal o uvedení důvodů pro převod. Náměstek Hotárek mi řekl, že prý mým převodem musí chránit řadu pracovníků ředitelství (a blíže to nevysvětlil). Dále řekl, že v Dunaji zůstat nemohu, že soudruzi na mém odchodu trvají. Když jsem se zeptal, kteří soudruzi, odmítl mi odpovědět. Přesto jsem na závod 8 přešel, abych ukázal dobrou vůli. Hodlám však trvat na tom, aby podnikové ředitelství n. p. Stavby silnic a železnic své povinnosti a vůbec všechny náležitosti, vyplývající ze zákoníku práce, splnilo alespoň dodatečně. V tuto chvíli nevím, co se mnou bude, až uplyne tento měsíc. Náměstek Hotárek mi řekl, abych nepočítal s tím, že bych se do Dunaje vrátil; když prý bude potřeba, tak mi bude převedení prodlouženo, tentokrát se souhlasem závodního výboru, na další tři měsíce (naši náměstci, jak je vidět, neovládají moc ani zákoník práce, ani jiné zákony). Pokouším se proto najít si jiné zaměstnání. Nebude to však asi snadné, jak je vidět na zkušenostech jiných signatářů, kteří zaměstnání ztratili a teď nemohou jiné najít, resp. najdou-li, nakonec nejsou přijati.

Jak vidíš, ve srovnání s četnými jinými případy, kdy signatáři byli buď s okamžitou platností, nebo ve výpovědní lhůtě vyhozeni, posunují se mnou u nás mnohem opatrnějším a jemnějším způsobem. I tak ovšem dochází k porušení zákonů. Odborová organizace zatím na můj dopis nereagovala; nemohu čekat její podporu, když se mi „vlastně nic neděje“, neboť v jiných případech, daleko horších, svou podporu rovněž neposkytla, leckdy si dokonce přisadila tím, že signatáře vyloučila nebo se alespoň pokusila vyloučit ze svých řad. Napsal jsem závodnímu výboru ve zmíněném dopise mj.: „… byl jsem po mnoho let členem ROH a po plných 8 volebních období jsem byl členem ZV ROH ve funkcích jednatele, předsedy ZV a kulturního referenta (9. období jsem svou práci v ZV musel přerušit pro přechod na jiné pracoviště). Jako starý odborář a funkcionář mám svou představu o tom, že se ZV ROH má povinnost svých členů zastat, jsou-li v právu. Naše odborové hnutí tuto svou povinnost v dlouhé řadě případů v posledních letech neplnilo a neplní. Přesto Vám předkládám svůj případ a žádám o Vaši pozornost. Konkrétní případ zneužití práva podniku převést pracovníka na jinou práci (dočasně), když k tomu nejsou

provozní důvody, by mohl stačit sám o sobě. Ale v sázce je mnohem víc. V řadě případů jsou signatáři Charty 77 také vylučováni z odborů. A v řadě případů ztrácejí se zaměstnáním (po výpovědi) také své členství v ROH. Jak mohou odboráři něco takového připustit, aby se obrátili zády k těm, kteří jsou nezákonně zbavováni možnosti pracovat v oboru, pro který jsou kvalifikováni, ba pracovat vůbec? Budou-li odbory a odboroví funkcionáři v této nedůstojné praxi pokračovat, musejí počítat s tím, že jednak ohrozí jednotu odborového hnutí, a ovšem také s tím, že jejich prestiž ve světě ještě dále poklesne.“ (Odesláno 26. 7. 77.)

Když už jsem u těch gravamin a desiderat, chtěl bych se ještě zmínit o tom, jak daleko to je s mou stížností u Generální prokuratury, jak ses na to před časem tázal. Dne 28. února 77 jsem podal Městské prokuratuře v Praze podnět k přezkoumání několikerého porušení socialistické zákonnosti v postupu pracovníků StB proti mně, vůči členům mé rodiny a vůči jedné nezúčastněné osobě. V osmi bodech jsem vylíčil nezákonné metody, jichž se státní orgány napořád dopouštějí (Generální prokuratura totiž prohlásila, že tvrzení o četných případech porušování zákonů u nás je pomlouvání). Později jsem se na Městské prokuratuře dozvěděl, že projednávání všech případů souvisejících s Chartou 77 si vyhradila Generální prokuratura a že můj přípis ihned proto předávají do jejích rukou. (O tom jsem byl ujištěn následujícího dne po podání podnětu v podatelně prokuratury, tj. 2. března 77.) V zákoně o prokuratuře je uvedeno, že prokuratura je povinna písemně vyřídit každý takový podnět do dvou měsíců od jeho podání. Dne 12. 5. 77 mi starší prokurátor GP ČSSR dr. Fremund sdělil, že Generální prokuratuře bylo postoupeno mé písemné podání z 28. 2. 77, které jsem adresoval městské prokuratuře v Praze, a že o výsledku přešetření věci budu vyrozuměn. V zákoně o prokuratuře není žádná zmínka o tom, že by se v tomto případě, kdy městská prokuratura postupuje podnět Generální prokuratuře, snad prodlužovala lhůta k odpovědi na dvakrát 2 měsíce. Ale i kdyby tomu tak bylo, měl jsem být vyrozuměn nejpozději 1. července t. r. Dnes je tomu však už celých pět měsíců – a Generální prokuratura stále mlčí. Není to příznačné, že vrcholný orgán, který má bdít nad dodržováním zákonnosti, neplní ani své vlastní zákonné povinnosti?

V minulých letech jsem se dozvěděl o řadě politováníhodných případů, kdy byly při domovních prohlídkách zabaveny vyšetřovaným anebo i odsouzeným osobám písemnosti, knihy i cennější předměty pod nějakými, většinou nezákonnými záminkami, aniž by byly poté vráceny. Byl jsem informován o případech zabavení psacích strojů, magnetofonů, magnetofonových pásků i kazet atd. V řadě případů se postižení ani neobraceli na nadřízené orgány se stížnostmi, aby nevyvolali další své stíhání a aby nepopudili proti sobě vyšetřující nebo soudní orgány. Sám jsem se setkal jenom s menšími absurdnostmi, např. když mi byly zabaveny nalepené vý-

střižky z našich novin nebo když mi byla zabavena kopie rukopisu článku, který před lety vyšel v našem tisku (a nebyly mi vráceny). Naproti tomu mi v roce 1971 byly při domovní prohlídce odebrány dva psací stroje, ale asi po dvou letech (už se přesně nepamatuji) mi byly vráceny. Dnes jsem se však seznámil důvěrněji s něčím, o čem jsem zatím jen slýchal. Při domovní prohlídce ze dne 21. ledna t. r. mi byly zcela nezákonně zabaveny ve větším množství magnetofonové kazety, a to přesto, že v usnesení o provedení domovní prohlídky jsou zmiňovány pouze hledané závadné písemnosti a „věci důležité pro trestní řízení“. Upozorňoval jsem na to, že většina kazet souhlasně se svým označením obsahuje nahrávky hudební; byl jsem ujišťován poručíkem Miklem, který prohlídku řídil, že kazety dostanu do 14 dnů zpět. Po nějakém čase jsem mu volal, ale on mi jen sdělil, že kazety předal k vyhodnocení a že vyhodnocování pravděpodobně nebylo skončeno. Zajímalo by mne, jak dlouho asi tak může našim vyšetřujícím orgánům trvat vyhodnocování jedné devadesátiminutové kazety s hudebními nahrávkami na obou stranách. Dnes je to už přes půl roku od první domovní prohlídky v letošním roce a dosud mi nebyla vrácena ani jediná kazeta. Začínám mít dojem, že mezi vyšetřujícími a vyhodnocujícími orgány bude nejspíš nějaký hudební labužník. – Ostatně je notoricky známo, jaké „zázraky“ lze provádět s magnetofonovými nahrávkami (mnohem snáze než s fotografickými negativy); proto také v civilizovaných krajinách nemohou být nahrávky vůbec předkládány jako soudní důkazy. Teď se jenom obávám, aby se mé kazety z policejních sejfů neztratily. Ještě by se mi pak mohlo stát, že by se jich zmocnila nějaká banda, nějak by je zpotvořila a pak by se pokusila mne vydírat. Nebylo by to u nás ostatně nic nového. Proto raději napíšu Generální prokuratuře malou upomínku, aby na mé kazety nezapomněla a raději mi je vrátila. Ostatně tam mám také některé pracovní texty, a dokonce i některé upomínky na osoby mně milé i drahé. Tak bych to všechno měl už zase rád doma. Závadného tam nic není, protože to už by prokuratura musela pachatele stíhat (pokud je to možné na základě tak pochybného dokladu, jako je magnetofonový záznam, který lze tak snadno „upravovat“ v podvrhy). Je ovšem mimo veškerou pochybnost, že alespoň hudební nahrávky jsem měl dostat zpět v několika dnech po odebrání, ať už se ostatní kazety vyhodnocují jakkoliv dlouho. Že se tak nestalo, je dokladem, jak si s porušováním zákonů u nás nedělá starosti ani Generální prokuratura, kterou jsem na to před pěti měsíci upozornil a která dosud ve věci vůbec nereagovala.

Jsem si velmi dobře vědom, že to, co se přihodilo mně a co tu uvádím, jsou vlastně jen maličkosti proti tomu, co se stalo a ještě stává jiným občanům. Ani mi nenapadá předstírat, že jsem postihován a diskriminován víc než jiní. Ale přece jenom se mi zdá, že to není bez zajímavosti a že to nepostrádá veškerého smyslu, když se i takové drobnosti zachovají v písemné podobě pro budoucí leta. Člověk brzo na detaily zapomíná (já ob-

zvlášť, neboť mám dost porušenou paměť jako důsledek nemoci ze studentských let) – a detaily jsou přece vždycky nejzajímavější. Myslím, že se do toho také jednou pustím a začnu si takovéhle detaily zaznamenávat systematičtěji; už jsem měl kolikrát příležitost litovat, že jsem tak nečinil už v mládí a celou dobu potom. Mohu-li Ti něco doporučit, tak především to, aby sis ze mne nebral příklad a naopak si začal už nyní dělat o všem poznámky a zápisy. Nejlépe je to svěřovat sešitům a pak je skládat někde, kde nebudou příliš na ráně. Po letech je to skvělý materiál např. k reflexi, což je základně důležité zejména pro filosofa.

Nu, a když si ke všemu, co jsem dnes v dopise uváděl, přičtu ještě všechny ty šikany, o nichž jsem se zmiňoval jindy, jako např. že jsem byl na dva dny zadržen jen proto, abych se nemohl zúčastnit pohřbu profesora Patočky, nebo že jsem byl čtyři dny držen v cele předběžného zadržení pod nesmyslně zdůvodněnou záminkou, jako bych měl něco společného s jakousi „balónkovou akcí“, o níž jsem se dozvěděl až při svém zadržení od vyšetřovatele, nebo že jsem byl i se svou dcerou zadržen na psychiatrickém semináři (a že řada dalších účastníků téhož semináře byla postižena i hůře, např. vyhazovem ze zaměstnání) atd. atd., pak myslím, že každý musí přiznat, že mám dostatek i čistě osobních důvodů, proč vzít také na svá bedra kus zápasu proti nezákonnostem a za respektování lidských a občanských práv v naší zemi. Ale jsou ještě důvody další a – jak já bych řekl – podstatnější. Tím rozhodujícím důvodem k zápasu proti porušování zákonů a lidských i občanských práv a svobod nemůže a nesmí být jenom to, že jsme postihováni my sami a naši nejbližší; to by se pak mohlo stát, že sami postiženi nebudeme nebo postihováni být přestaneme – a nám se bude zdát, že zápas se nás nadále už netýká. Nikoliv: dokud v této zemi bude jediný člověk, jehož práva jsou porušována a jehož svobody jsou nezákonně ztenčovány a zkracovány, musíme to cítit jako útok i na sebe. Nikdy nesmíme zapomínat na občanskou a lidskou solidaritu. Co potká dnes jednoho, může zítra potkat další a pozítří i nás (i když si dnes myslíme, že to není naše věc). Porušování práv a svobod i porušování zákonů se šíří jako mor; nikdo není bezpečný. Nejhlubší smysl socialismu spočívá v tom, že v druhém člověku vidíme svého druha, svého bratra.

Tvůj Ladislav Hejdánek